

Kwinten Van Heden (l.) herkent zich in wat William Boeva (r.) schrijft. 'Ik heb misschien te lang gezegd: welja, ik snap het. Ik had eerder moeten protesteren.'

'Wij willen geen lijdend voorwerp meer zijn'

INTERVIEW WILLIAM BOEVA EN KWINTEN VAN HEDEN Acteur Kwinten Van Heden herkent zich volledig in de open brief van comedian William Boeva. Beiden hopen eens een weerman met een beperking te zien, of een deelnemer aan *Blind getrouwd* die wordt binnengerold in de trouwzaal. 'Dat zou héérlijk zijn.'

Honderden berichten heeft William Boeva (32) ontvangen als reactie op de open brief waarin hij zowel de openbare omroep VRT als de commerciële zender VTM aanwreef dat ze te betuttelend omgaan met mensen met een beperking.

Acteur Kwinten Van Heden (38), die een beperking heeft waardoor hij moeilijk kan stappen, sluit zich daar volmondig bij aan. 'Ik herken mij heel goed in wat William schrijft. Ik heb misschien te lang gezegd: welja, ik snap het. Ik had eerder moeten protesteren.'

We spreken hen samen in het stamcafé van Boeva. 'Makkelijk, want dat is op *kruipafstand* van mij thuis, ha!' Van Heden nam de trein vanuit Leuven. 'In het station stond niemand om mij van de trein te tillen, dus de boardchef heeft mij dan maar geholpen.' Boeva schudt het hoofd. 'Ik gebruik het openbaar vervoer niet. Dat is niet toegankelijk voor ons.'

Hebben de zenders al gereageerd op uw open brief?

Boeva: 'Nee, nog niet. Maar Urbanus heeft me gefeliciteerd, net als Geert Hoste, Alex Agnew, Michael Van Peel en mensen uit de theaterwereld. Via sociale media heb ik heel veel positieve berichten gekregen, van mensen met een beperking die zich in mijn brief herkennen. Opvallend is dat de negatieve reacties kwamen van mensen zonder beperking en ouders van kinderen met een beperking. Zij bepalen vaak nog boven hun hoofd wat goed voor hen is.'

Van Heden: 'William is de eerste die durft te spreken en de vinger op de wonde legt. Ik praat vaak met mijn vriendin over dit thema, maar ik durfde er niet zo voor uit te komen, omdat ik dan misschien geen werk meer zou krijgen in de culturele sector. Ik dacht dat ik verbrand zou zijn. Maar op de trein onderweg naar hier dacht ik ook: zwijg ik niet al veel te lang? Moest ik hier 38 jaar voor worden? Het is tijd dat dit stopt.'

Cupido ofzo op VTM. Daarin mochten mensen met een beperking alleen op date met lotgenoten. Een gezonde mens kun je dat toch niet aandoen zeker! Ik zit echt te wachten op de eerste editie van *Blind getrouwd* waarin een meisje of een jongen wordt binnengerold in de trouwzaal.' **Boeva:** 'Dat zou ik heerlijk vinden!'

Dat zou grensverleggend zijn.

Van Heden: 'Maar waarom? Wat de deelnemers aan *Blind getrouwd* doormaken, is ook herkenbaar voor ons: zullen we aanvaard worden door vrienden en schoonouders? Zal het blijven duren? Elkaar leren kennen is voor elk koppel hetzelfde, of je nu een beperking hebt of niet. Bij ons komt er een extra laag bovenop. Mijn vrouw en drie kinderen hebben geen beperking. Toch is het elke dag een worsteling: hoe gaan we dit nu aanpakken? Waarom zou je dat niet mogen tonen?'

Boeva: 'Het stemt niet overeen met het beeld dat veel mensen over ons hebben. Ik ging deze zomer op reis, een all-invakantie in een Turks hotel. Bij het zwembad gleed ik uit en viel ik op mijn hoofd. Meteen kwamen er mensen toegesnel. Mijn vriendin zat aan de overkant van het zwembad en had het niet zien gebeuren. Ineens vraagt een Duitse vrouw aan mij: "Zal ik je begeleidster gaan halen?" Die dacht dus al de hele week dat mijn vriendin mijn begeleidster was. Toen ik mijn vriendin aan haar voorstelde, trok ze bleek weg. Zo gaat dat ook in de media: veel goede bedoelingen, maar we zitten niet mee aan tafel. We zijn nog altijd lijdend voorwerp. Geen enkel tv-programma heeft een redacteur met een beperking.'

De VRT heeft streefcijfers voor diversiteit: tegen 2025 moet 2 procent van de mensen die ze in beeld brengt, een beperking hebben. Uit de diversiteitsmonitor 2021 blijkt dat alleen Ketnet dat streefcijfer haalt. Canvas scoort met 0,9 procent het slechtst. Verbaast u dat?

Boeva: 'Nee, de VRT steekt haar kop in het zand. Ik vond haar verdediging flauw: "We zijn trots op *Down the road*, want het heeft prijzen gewonnen." Ze zei ook dat ze het programma maakt in nauwe samenwerking met de vzw Grip. Toevallig ken ik de mensen van Grip goed. Ze vertelden mij dat ze alleen advies geven. Nog pijnlijker: hun advies was om géén nieuw seizoen van *Down the road* meer te maken. Dat heeft de VRT dus naast zich neergelegd.'

(Grip, de mensenrechtenorganisatie van en voor mensen met een handicap, bevestigt dat het vorig jaar al een signaal aan de VRT heeft gegeven dat ze beter met 'Down the road' zou stoppen, red.)

Heeft Dieter Coppens u gecontacteerd?

Boeva: 'Nee. Met Dieter heb ik deze week berichtjes uitgewisseld, maar hij zit in het buitenland. Nogmaals, het was geen aanval op hem. *Down the road* was een mooie eerste stap, maar we zitten nu al aan seizoen vijf. Hoog tijd voor een volgende stap.' **Van Heden:** 'Ouders van deelnemers zeggen dat hun zoon of dochter met down er zoveel zelfstandiger door geworden is. Dat is naast de kwestie. Het gaat erom wat zo'n programma doet voor de beeldvorming van de hele groep.'

De VRT haalt wel het streefcijfer voor etnisch-culturele diversiteit. Hoe verklaart u dat?

Boeva: 'Ik zie inclusie als een trein.

Er zijn al heel wat wagons vertrokken: die van mensen van kleur, die van de lgbti-groep. Wij zijn nog niet op een wagon geraakt. Wij staan nog op het perron.'

Hoe komt dat?

Boeva: 'Omdat er een gigantische bottleneck is, waardoor kinderen met een beperking massaal naar het buitengewoon onderwijs gaan, en vandaaruit niet doorstromen naar de samenleving. Als ik naar Kwinten kijk: onze ouders hebben hetzelfde gedaan. Ze stuurden ons naar het gewoon onderwijs.'

Van Heden: 'In de jaren 90 was dat geen evidente keuze. Mijn ouders wilden dat ik zo zelfstandig mogelijk zou leven, en legden de lat hoog. Goed studeren was belangrijk, en ik wilde mee naar de school van mijn twee oudere zussen. Dat speelde ook.'

Boeva: 'Mijn voornaamste bezwaar tegen buitengewoon onderwijs is de plaats die het heeft in onze maatschappij. Vaak ligt de school letterlijk in een bos, zo ver mogelijk van andere kinderen. Ik snap niet waarom scholen wel aso, tso en bso kunnen aanbieden, en niet ook nog buso. In de samenleving zit je later toch ook allemaal door elkaar. Neem nu hier op café: iedereen is anders, niet iedereen heeft hetzelfde gestudeerd, en toch lukt het om samen te zijn. Waarom zou dat in een school of zelfs in een klas anders zijn?'

Was uw schooltijd alleen maar positief?

Boeva: 'Mijn eigen leerkrachten, die me kenden, zagen mijn beperking haast niet meer, net zomin als mijn klasgenoten. Ze hebben nooit geklaagd dat ze altijd in een klas op het gelijkvloers moesten zitten, integendeel. Die waren zelf keiblij dat ze niet de hele tijd de trap op en af moesten. Tot de directie dat niet

'Ik zie inclusie als een trein. Er zijn al heel wat wagons vertrokken: die van mensen van kleur, die van de lgbti-groep. Wij staan nog op het perron'

William Boeva

meer nodig vond en besliste dat mijn klas naar boven verhuisde. Toen moest ik van school veranderen.'

Van Heden: 'In het vierde middelbaar gingen we op reis naar Parijs. Toen kwam de directie naar mij om te zeggen dat ik die reis in een rolstoel moest maken, want anders zou het veel te lastig worden voor de begeleidende leerkrachten. Ik streed al mijn hele leven om niet in een rolstoel te moeten zitten. Mensen bekijken je helemaal anders wanneer je in een rolstoel zit, ervaar ik nu. Maar toen wilde ik dat dus nog niet. De directie heeft me voor een ultimatum gesteld: of ik ging mee in een rolstoel, of ik bleef thuis. Ik moest dus voldoen aan hun beeld van iemand met een beperking. Terwijl de leerlingen al jaren gewend waren om mij te helpen en dat totaal geen probleem was.'

William Boeva, u hebt ook een haatlevenshouding met die rolstoel.

Boeva: 'Klopt. Ik heb het ook heel lang vermeden om een rolstoel te gebruiken. Maar ik had het geluk dat mijn vrienden die als een soort

► Lees verder op blz. 18

Wie is William Boeva?

- William Boeva (32) is een Vlaamse stand-upcomedian.
- Hij woont in Antwerpen en heeft een vriendin, Nikki.
- In 2012 won hij Humo's Comedy Cup en maakte daarmee een jeugdroom waar. Hij was pas 22.
- Boeva is een graag geziene gast in tv-shows, en toert op dit moment met zijn show B3OVA.
- Hij noemt zichzelf 'de grappigste dwerg der Lage Landen'.
- In 2016 presenteerde hij op Ketnet het programma 'Boeva & The games'.

Wie is Kwinten Van Heden?

- Studeerde taal- en letterkunde (KU Leuven) en volgde een theateropleiding bij Luca Drama.
- Werkte voor *Karrewiet*, het jeugdjournaal van Ketnet.
- Theatermaker en acteur. Daarnaast leraar Frans en Nederlands in het secundair.
- Speelde Stijn De Belder, de broer van Jens (Jelle Cleymans), in *Thuis*.
- Toert met Els Olaerts door Vlaanderen met *Oscar en Oma roze-rood*, een theaterbewerking van het bekende verhaal van Eric-Emmanuel Schmitt.
- Woont in Leuven met zijn vriendin en drie kinderen.

Boeva: 'De media hebben goede bedoelingen, maar we zitten niet mee aan tafel.'

Wat hebt u tegen *Down the road*, het programma waarin Dieter Coppens met jongvolwassenen met het downsyndroom op reis gaat?

Boeva: 'Het is met de beste bedoelingen gemaakt. Ik kijk er soms ook naar en vraag me dan af: waarom vind ik dit nu hartverwarmend? Is dat omdat ik mezelf boven die mensen plaats? Bij *De ideale wereld* maakten ze een filmpje waarin ze de deelnemers vervingen door mensen zonder beperking. Dan hoor je pas hoe betuttelend het is (overdreven enthousiast): "Zeg, wil jij met mij mee naar Thailand?" "Euh, ja, als ik vrij kan krijgen op mijn werk." "Maar dat is toch fantastisch!" Als je beweert zoveel respect te hebben: doe dan normaal tegen die gasten.' **Van Heden:** 'Ik vind het wel een mooi programma, maar mensen met een beperking vertrekken weer alleen op avontuur. Niet met valide mensen. Dat is niet inclusief. Maar waar ik echt boos en zelfs fysiek onwel van werd, was het programma

weekend

◀ Vervolg van blz. 17

speelgoed zagen: "Ga daar maar zitten, William, dan kunnen wij ermee rondsjezen." Dat maakte dat ik me minder gehandicapt voelde. Ook nu zijn er vrienden op café die weleens vragen of ze mijn rolstoel mogen gebruiken om sigaretten te gaan kopen in de nachtwinkel. Terwijl andere mensen, die me alleen van tv kennen, schrikken als ze me in een rolstoel zien: "Oei, wat is er gebeurd?"

Een rolstoel past niet bij iemand die bekend is, of een vorm van succes kent.

Boeva: 'Inderdaad. Ik heb deze week zelfs het verwijt gekregen dat ik me niet als spreekbuis mocht opwerpen, "want gij zijt geen gehandicapte". Ik dacht, echt, gast, gij hebt geen idee!'

Mira Bryssinck, een actrice met een fysieke beperking, hield op het Theaterfestival een speech over inclusie en klaagde in onze krant aan dat je in cultuurhuizen altijd een sleutel moet vragen om naar het toilet te kunnen. Herkenbaar?

'Ik vertel niet op voorhand dat ik een beperking heb als ik op auditie ga. Ik ben acteur geworden omdat ik andere personages wil spelen'

Kwinten Van Heden

Van Heden: 'Als ik ga toeren met een voorstelling, laat ik een productie-assistent altijd vragen of er een loge op het gelijkvloers is. Vaak geven ze me het materiaalkot of het berghok. Terwijl de rest van het gezelschap wel samenzit in de loges. Je zit letterlijk apart. Meestal schrikken de culturele centra daar zelf van en excuseren ze zich.'

Boeva: 'Je kunt met een rolstoel binnen in de zaal, maar ze gaan ervan uit dat je niet op het podium zult staan. Altijd opmerkelijk mijn voorstellingen spreken veel mensen met een beperking aan. Laatst hoorde ik een techniker vloeken: "Doeme, er komen er acht in een rolstoel, en we hebben maar twee plaatsen." Hij moest nog extra stoelen losvlijen om plaats te maken. Twee plaatsen in een zaal van 500 toeschouwers: dan zijn we er nog niet, hé.'

U hebt beiden zowel tv- als theaterervaring. Vergelijk dat eens.

Boeva: 'Een paar jaar geleden was er op de Nederlandse tv een presentatrice van kinderprogramma's met een zichtbare beperking aan de arm. Die is moeten vertrekken, omdat ouders mailden dat hun kinderen er nachtmerris van zouden krijgen.'

Van Heden: 'Ik speel heel graag theater, omdat er naar mijn gevoel veel meer mogelijk is dan op tv. Wanneer een personage in een serie een beperking heeft, moet dat altijd worden uitgelegd. Je ziet nooit zomaar een advocaat in een rolstoel. Op het toneel is de *sky the limit*. Als ik daar zeg dat ik kardinaal Danneels ben, dan ben ik dat. Iedereen stapt mee in dat verhaal.'

Maar op uw website is geen enkele verwijzing te zien naar uw beperking. En uw toneelwerk gaat niet over uzelf. Is dat een bewuste keuze?

'Ik heb deze week het verwijt gekregen dat ik me niet als spreekbuis mocht opwerpen, "want gij zijt geen gehandicapte". Ik dacht, echt, gast, gij hebt geen idee!'

William Boeva

Van Heden: 'Helemaal. Ik ben acteur geworden omdat ik andere personages wil spelen. Ik vertel het ook niet op voorhand als ik op auditie ga. Soms zie je dan de castingdirecteur ongemakkelijk op zijn stoel schuiven. "Ja, kijk, je stelt ons voor een voldongen feit, hier hadden we toch liever op voorhand rekening mee kunnen houden." Deze zomer gebeurde het nog bij een auditie voor een kleine rol in een film, waarin ik een loketbediende zou zijn. Kijkers zouden niet eens zien dat ik een beperking heb!'

Hoe voelt u zich wanneer een acteur zonder beperking een personage met een beperking speelt?

Van Heden: 'Zoals Maxime De Winne in *Familie* (waarin zijn personage Quinten Godderis in een rolstoel zit, red.)? Ik vind dat heel moeilijk.'

Boeva: 'Ik vind dat pijnlijk.'
Van Heden: 'Wim Opbrouck heeft in een documentaire waaraan wij allebei hebben meegewerkt eens gezegd dat je ook niet van een actrice verwacht dat ze haar kinderen

vermoord heeft voor ze de rol van Medea mag spelen. Dat is ... waar. Maar we zijn nog niet zover om een acteur met een beperking in te schakelen voor een rol als advocaat, of als leerkracht.'

Boeva: 'Klopt, het omgekeerde gebeurt nog niet.'

Van Heden: 'Plus, als iemand zonder beperking de rol speelt van een personage met een beperking, moet die in zichzelf op zoek naar de authenticiteit en kwetsbaarheid die wij spontaan kunnen vertolken, door onze eigen ervaring. En ze hoeven niet te zeggen dat er te weinig acteurs met een beperking zijn: aan de toneelscholen zijn er de jongste jaren meerdere afgestudeerd.'

Denkt u soms gevraagd te worden omdat ze een vinkje willen zetten?

Boeva: 'Als ik dat gevoel heb, weiger ik. Ze vroegen mij eens voor een film in Portugal, waarin ik een Duitse dwerg moest spelen die naakt door de tuin liep. Daar heb ik voor bedankt, ook al wilden ze veel geld bieden.'

Van Heden: 'Ik weet niet of ik neen zou zeggen. Er wordt al zo weinig aan ons gedacht. Misschien zou ik mijn trots opzijzetten en toch voor de representatie gaan. Want zelfs daar zijn we nog lang niet.'

Boeva: 'In een serie die in 2023 op VTM komt, speel ik de beste vriend van het hoofdpersoon, zonder meer. Zo heb ik het toch liever. Een van de schrijvers heeft ook een beste vriend met dwerggroei. Hij vertelde: we praten daar niet over, maar we kloten hem er soms wel mee, en hij kan daar tegen. Zo is het in mijn vriendengroep ook.'

Door Verleer Beel en
Cathérine De Kock
Foto's Sebastian Steveniers

advertentie

AANGEBODEN DOOR BEBAT & DE OVAM

bebat SAMEN MAKEN WE MORGEN MOEDER OVAM

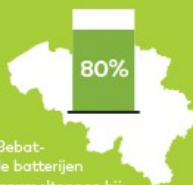
BELGIË BATTERIJLAND!

Dit hebben we samen verwezenlijkt

Heb jij een Bebat-Inzamelkubus in huis? Dan maak je deel uit van een groot netwerk van Belgische wereldverbeteraars. Bebat zamelt jaarlijks miljoenen lege batterijen in en zou dat niet kunnen zonder jouw hulp. De Chillpil toont je wat we samen hebben gerealiseerd in 2021!

80 procent

4 op de 5 Belgen brengt zijn lege batterijen binnen bij een Bebat-inzamelpunt. 64 procent van de batterijen wordt gedeponeerd in Bebat-inzameltonnen bij bedrijven, scholen en winkels. 26 procent wordt naar het recyclagepark gebracht. De rest wordt ingezameld via ontmantelcentra van elektrische toestellen.

3.631.000 kilogram

In 2021 zamelden we in België 3.631 ton batterijen in. Ter vergelijking: dat is het gewicht van 73 potvissen! In 2021 zamelden we zelfs vijf potvissen meer in dan in 2020.

11.520.000 keer

Zo vaak gaan de Belgen jaarlijks naar een Bebat-inzamelpunt om er batterijen te deponeren. Bij het jaarlijks huisvuilonderzoek vinden we amper 1 batterij per 100 kilogram huisvuil. De Belg recycleert dus massaal zijn lege batterijen (al blijft het er natuurlijk nog 1 te veel).

Breng ook jouw lege 'Chillpillen' binnen bij een Bebat-inzamelpunt in je buurt. Ontdek er alles over op www.bebat.be/chillpil